
Kyrkomötet

Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2011:13

Svenska kyrkan och Ship to Gaza

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2011:78 vari föreslås att kyrkostyrelsen dels ska tillse att kyrkligt anställda inte tar ställning i vissa utrikespolitiska konflikter, dels genom aktieägardirektiv ska ge vissa uppdrag till Kyrkans tidning. Utskottet avvisar motionsförslagen med hänvisning till att det medmänskliga ansvaret gäller alla människor, till friheten för kyrkligt anställda att framföra sina åsikter och till de principer som bör råda för en fri press. Utskottet föreslår därmed att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:78, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:78, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2011:78 av Margareta Sandstedt, Svenska kyrkan och Ship to Gaza

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att anställda inte tar ställning i utrikespolitiska konflikter utom när specifikt kristna berörs.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att Svenska kyrkan, genom aktieägardirektiv, ger i uppdrag till Kyrkans tidning att i fortsättningen inte skicka journalister på blockadbrytande åtgärder samt förhålla sig objektiv till nyhetsrapportering.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2011:78 i Ln 2011:6y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Ship to Gaza

Den svenska ideella föreningen Ship to Gaza avser att utrusta, bemanna och segla fartyget M/S Sofia med humanitärt bistånd från Europa till Gaza som en del av den internationella fartygskonvojen Freedom Flotilla, i syfte att skapa internationell uppmärksamhet kring blockaden mot Gaza. Den första resan gjordes i maj 2010 i samarbete med Free Gaza Movement och ledde till att den israeliska flottan bordade konvojen och till en påföljande massiv internationell uppmärksamhet.

Våren 2011 påbörjades en ny resa men den blev stoppad i ett tidigt skede av grekiska myndigheter när fartygen skulle avsegla från Grekland. Bland de 22 svenska deltagarna fanns som massmedierepresentant en reporter från Kyrkans Tidning för att rapportera om aktionen och vad som hände ombord.

Anställning och tillsyn

Svenska kyrkan omfattar 792 självständiga arbetsgivare varav en är den nationella nivån där kyrkostyrelsen har det grundläggande ansvaret som arbetsgivare. Oavsett om det finns en grund eller ej för att ingripa mot en anställd i Svenska kyrkan kan kyrkostyrelsen inte agera annat än i relation till de anställda på den nationella nivån.

För dem som har uppdrag inom kyrkans vigningstjänst - biskopar, präster och diakoner – finns i kyrkoordningen bestämmelser om vem som svarar för tillsyn och om grunderna för att ingripa från tillsynsorganens sida. Det innebär att Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar har tillsyn över hur biskoparna utövar sina uppdrag och domkapitlen svarar för tillsynen avseende präster och diakoner. För biskoparna finns också en kollegial tillsyn genom biskopsmötet. Kyrkostyrelsen har ingen särskild tillsynsfunktion.

Tidigare kyrkomöten

I det bifogade yttrandet, där Läronämnden bl.a. pekar på Svenska kyrkans ansvar för samhällsfrågor, hänvisar nämnden till sitt tidigare yttrande Ln 2010:8y. Detta yttrande lämnade Läronämnden med anledning av motion 2010:76 av Margareta Sandstedt i vilken föreslogs, ”med hänvisning till Israelfrågan som Svenska kyrkan starkt tar ställning i” att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen ”att återgå till kyrkans bekännelse om åtskillnad mellan kyrka och stat genom att inte bedriva politik”. Motionen behandlades i Ekumenikuskottets betänkande Eu 2010:4 *Kyrkan och politiken*. Ekumenikuskottet redovisade i betänkandet bl.a. tidigare behandling i 2008 års kyrkomöte av Israel-Palestina-konflikten. Utskottet konstaterade att en kyrka med ambition av verka i världen och ta ett samhällsansvar måste göra ställningstaganden som uppfattas som politiska och föreslog därför kyrkomötet att avslå motionen. Detta blev också kyrkomötets beslut.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2011:78.

Som en utgångspunkt för våra överväganden vill vi lyfta fram det som Läronämnden skriver i sitt yttrande om att kyrkans tro, bekännelse och lära alltid får politiska konsekvenser och att ansvaret för medmänniskan gäller oavsett hennes religion och upphör inte vid landets gränser. Detta är för oss av grundläggande betydelse och helt i överensstämmelse med de tidigare ställningstaganden från kyrkomötet som redovisas i bakgrundstexten.

I motionen föreslås att kyrkostyrelsen ska få i uppdrag att tillse att anställda inte tar ställning i utrikespolitiska konflikter utom ”när specifikt kristna berörs”. Det finns flera skäl till att vi ställer oss direkt avvisande till detta. I enlighet med vad vi inledningsvis lyft fram måste vårt engagemang och vår omsorg gälla medmänniskor oavsett religion, etnicitet eller annan kategorisering. Ett ställningstagande för en medmänniska kan även innebära ett ställningstagande i en utrikespolitisk konflikt. Till detta kommer att kyrkostyrelsen inte förfogar över några direkta beslut som gäller andra anställda än de som arbetar på nationell

nivå. Det har inte funnits och ska inte heller enligt vår mening finnas någon strävan efter att lägga munkavle på kyrkans anställda. Tvärtom finns för kyrkligt anställda på alla nivåer en kollektivavtalsreglerad meddelarrätt, som motsvarar offentliganställdas meddelarfrihet och som har tillkommit med stöd från kyrkomötet.

Vidare föreslås i motionen att kyrkostyrelsen ska få ett uppdrag som skulle innebära att Svenska kyrkan, genom aktieägardirektiv, skulle ge i uppdrag till Kyrkans tidning att i fortsättningen inte skicka journalister på blockadbrytande åtgärder samt förhålla sig objektiv till nyhetsrapportering. Vi ser det inte som rimligt utan stridande mot de principer som bör råda för en fri press att man genom aktieägardirektiv skulle försöka styra på detta sätt hur en tidning använder sina journalister.

Med hänvisning till det som vi här har anfört menar vi att motion 2011:78 ska avslås.

Uppsala den 29 september 2011

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Sven Kragh, ordförande

Gunnar Edqvist, sekreterare

Beslutande: Sven Kragh, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Irene Gustafsson, Rolf Forslin, Kerstin Björk, Staffan Holmgren, Suzanne Fredborg, Ingrid Borgström, Lars Ivar Ericson, Hans-Olof Andrén, Emma Hedlundh, Bertil Olsson, Rune Wallmyr och Eric Muhl.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Ronny Hansson, Roine Olsson, Monica Köpsén, Christina Blomqvist, Sven Kerst, Inger Lif, Lennart Kjellin, Mattias Rosenqvist, Niklas Grahn, Maria Falk, Mikael Wendt, Emma Thorén och Bertil Murray.

Biskoparna Esbjörn Hagberg och Tuulikki Koivunen Bylund har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2011:6y

Kyrka och politik

Läronämndens yttrande över motion 2011:78

Motion 78 berör frågan om kyrkans och den enskilde kristnes svar på Jesu Kristi kallelse att försvara människor i utsatta situationer (Luk 4:18–19). Ansvar för medmänniskan gäller oavsett hennes religion och upphör inte vid landets gränser.

I sitt tidigare yttrande Ln 2010:8y framhåller Läronämnden bland annat:

Svenska kyrkan har i sitt uppdrag ansvar för samhällsfrågor. Kyrkans tro, bekännelse och lära får alltid politiska konsekvenser, vilket dock aldrig bör innebära att kyrkan förskriver sig till ett politiskt parti.

Genom Svenska kyrkans organ för främjande och tillsyn pågår en ständig prövning av olika ställningstaganden och deras överensstämmelse med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Uppsala den 24 augusti 2011

På Läronämndens vägnar

Anders Wejryd, ordförande

Anne-Louise Eriksson, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Anders Wejryd, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Erik Aurelius, biskop Hans-Erik Nordin, biskop Thomas Söderberg, biskop Jan-Olof Johansson, biskop Antje Jackelén, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Tuulikki Koivunen Bylund, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, biskop Eva Brunne, Thomas Ekstrand, Eva Hamberg, Anna Karin Hammar, Margarethe Isberg, Karin Johannesson, Fredrik Lindström, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.